

eeuw een geleidelijke verandering van het gebruik van de term 'raadslieden' of 'raden' in 'burgemeesters' waar te nemen. Hoewel het niet vaststaat of de raden en de burgemeesters in alle Hollandse steden dezelfde functionarissen waren, is er in het geval van Rotterdam geen reden om aan te nemen dat er enig verschil tussen raden en burgemeesters heeft bestaan⁶). De oudste stukken waarin sprake is van burgemeesters van Rotterdam, zijn afkomstig uit de grafelijke kanselarij⁷). In Rotterdam is tot in de eerste helft van de vijftiende eeuw vastgehouden aan de benaming 'raadslieden', tezamen ook 'raad' genoemd. In het oudste keurboek, aangelegd rond 1410, is op enkele plaatsen sprake van burgemeesters, maar het gebruik van de term 'raadslieden' overweegt hier nog⁸). In de oudste overgebleven stadsrekeningen, over de jaren 1426/27 en 1429/30, overweegt het gebruik van de term 'burgemeesters'. Aangezien dezelfde personen, die in de aanhef van beide rekeningen raadslieden worden genoemd, op andere plaatsen in de rekeningen als burgemeesters worden betiteld, is het duidelijk dat beide benamingen in die tijd door elkaar gebruikt werden⁹). Rond 1450 was de term 'raadslieden' geheel in onbruik geraakt¹⁰). In dit artikel zullen beide benamingen door elkaar gebruikt worden, afhankelijk van de in de bronnen gebezigde terminologie.

De jaarlijkse verkiezing van de schepenen en raadslieden, door de graaf of door de baljuw van Schieland, zal in de praktijk meestal door de baljuw uitgevoerd zijn. Deze trad hierbij op als grafelijk ambtenaar, wiens bevoegdheid afgeleid was van het grafelijk gezag. In verband met de nauwe samenhang tussen het baljuwsambt en de benoeming van schepenen en raadslieden, zullen wij hier wat nader ingaan op dit baljuwsambt.

De baljuwen, sedert het einde van de dertiende eeuw naar Vlaams voorbeeld optredend als hoogste ambtelijke vertegenwoordigers van het grafelijk gezag, waren aanvankelijk afzetbare ambtenaren¹¹). Onder Willem IV (1337-1345) was de grafelijkheid in financiële moeilijkheden gekomen en afhankelijk geraakt van geldschieters, die bereid waren de graaf geld te lenen, met baljuws- en rentmeestersambten als onderpand. De geldschieters kregen de beschikking over deze ambten, met de toezegging dat zij hieruit niet ontslagen zouden worden, vóórdát de geleende som was terugbetaald¹²). Ook onder graaf Willem VI (1404-1417) werden als gevolg van de financiële moeilijkheden, waarin de grafelijkheid zich bevond, zowel baljuwsambten als schoutambten verpand. Deze